

Borba protiv diskriminacije

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini (Misija) radi na jačanju praksi i standarda zasnovanih na ljudskim pravima za borbu protiv diskriminacije sarađujući sa zakonodavnim, pravosudnim i vladinim institucijama na svim nivoima vlasti, kao i sa Institucijom ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine (BiH), organizacijama civilnog društva i braniteljima ljudskih prava.

Opći okvir

Obaveze koje pokreću ovaj rad sadržane su u Ustavu BiH, koji se direktno poziva na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP) i druge međunarodne ugovore o zaštiti ljudskih prava i zabrani diskriminacije. S

obzirom na to, u složenom ustavnom sistemu BiH, odredbe EKLJP-a i njenih protokola imaju primat nad svim drugim zakonima i direktno se primjenjuju u BiH. BiH je, 2003. godine, ratificirala Protokol br. 12 uz EKLJP, proširujući obavezu BiH da zabrani

diskriminaciju u uživanju bilo kojeg prava utvrđenog zakonom, a ne samo onih zaštićenih EKLJP-om.

U svojoj odluci u predmetu Sejdić i Finci protiv BiH, Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) je 2009. godine utvrdio da je BiH prekršila Protokol br. 12. Presudivši u korist Sejdića i Fincija, ESLJP je utvrdio da ne postoji „objektivno i razumno“ opravdanje za njihovo onemogućavanje izbora u Dom naroda BiH ili Predsjedništvo BiH¹.

Obaveza vlasti i građana da poštuju ljudska prava i nediskriminaciju dalje

je razrađena [Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH](#), koji je usvojila Parlamentarna skupština BiH 2009. godine a izmijene i dopune su usvojene 2016. godine. Ovaj zakon ima za cilj jačanje mehanizama u BiH osmišljenih za borbu protiv diskriminacije, posebno protiv osoba u ranjivim društvenim kategorijama.

Međutim, uprkos postojanju ovog čvrstog zakonodavnog okvira i naporima koje su mnogi akteri uložili u jačanje kapaciteta ovih mehanizama, diskriminacija je i dalje prisutna u BiH. Deset godina nakon

¹ Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine, App. br. 27996/06 & 34836/06, 2009 Eur. Ct. H.R. 1910 (Veliko vijeće).

usvajanja Zakona, Misija je pripremila analizu rada tri ključna institucionalna aktera s mandatima i nadležnostima za borbu protiv diskriminacije, procjenjujući postignuti napredak i nudeći konkretne preporuke za prevazilaženje identifikovanih izazova.

Diskriminacija u BiH

Diskriminacija u BiH ostaje i dalje široko rasprostranjen problem, prema mišljenju 87 posto ispitanika/ca istraživanja koje je provedeno kako bi se [utvrdilo opće razumijevanje diskriminacije, broj slučajeva diskriminacije te socijalna distanca kao pokretač predrasuda i stereotipa](#).

Iako su prikupljeni prije nekoliko godina, Misija vjeruje da su ovi podaci i dalje relevantni i odražavaju trenutni kontekst. Podaci pokazuju da oko četvrtine ispitanika smatra da su svjedočili diskriminaciji u prethodnih 12 mjeseci na barem jednoj od sljedećih osnova: politička pripadnost ili uvjerenje, invaliditet, spol ili etnička pripadnost, a svaka treća osoba izjavila je da je bila izložena nepravednom i nejednakom tretmanu.

Podaci Misije ukazuju na rasprostranjenost određenih oblika diskriminacije i negativnih stereotipa, uključujući diskriminaciju protiv Roma i pojedinaca i grupa koje su brojčane etničke manjine u svojim

zajednicama, kao što su povratnici, vjerske manjine i migranti, kao i diskriminaciju na osnovu nečije seksualne orijentacije ili identiteta.

Romi se suočavaju sa sistematskom socijalnom isključenošću i diskriminacijom, što je posebno vidljivo u zapošljavanju, obrazovanju, stanovanju i pristupu uslugama socijalne zaštite i zdravstvene zaštite. Romska zajednica je često izložena diskriminativnim incidentima, koji se manifestuju kao govor mržnje i zločini iz mržnje, uključujući verbalne napade; upotrebu pogrdnih izraza ili uvreda; i reference na negativne stereotipe. Nadalje, romske žene i djeca su žrtve višestrukih i često preklapajućih oblika diskriminacije i, kao rezultat toga, romska djeca imaju nisku stopu upisa u srednje škole i na univerzitete, uz visoku stopu napuštanja školovanja.

S pozitivnije strane, Misija je primijetila pomak prema inkluzivnosti u pogledu osoba s invaliditetom, s preko 80 posto ispitanika u anketi iz 2019. godine koji su izjavili da škole trebaju biti inkluzivne za djecu s invaliditetom i da javne institucije trebaju imati dovoljno resursa da budu fizički pristupačne.

Socijalna diskriminacija i dalje predstavlja zabrinutost u BiH, a glavni primjer toga je etnička segregacija u

obrazovanju. Praksa „dvije škole pod jednim krovom“ fizički razdvaja djecu na osnovu etničke pripadnosti, pri čemu se svaka grupa uči po odvojenim nastavnim planovima i programima. To je u suprotnosti s rezultatima ankete, gdje je gotovo 80 posto ispitanika navelo da ne podržava takvu segregaciju.

Općenito, Misija je primijetila da mlađe generacije percipiraju manje diskriminacije od starijih generacija, i što je viši nivo obrazovanja datog ispitanika, to su smatrali da je diskriminacija rasprostranjenija.

Podrška institucijskim mehanizmima

Misija podržava institucije BiH zadužene za borbu protiv diskriminacije, kao što je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava BiH i pravosuđe, s dodatnim fokusom na organizacije civilnog društva, univerzitete i opštu javnost.

U saradnji s Visokim sudskim i tužilačkim vijećem BiH i širim pravosuđem, Misija je analizirala sudsku praksu u oblasti antidiskriminacije i izradila izvještaje o sudskom procesuiranju slučajeva diskriminacije, a posljednji put [2018.](#) i [2023.](#) godine.

Zajedno s entitetskim

centrima za edukaciju sudija i tužilaca, Misija provodi obuke, konferencije i radionice kako bi ojačala kapacitete pravosuđa i pravnih stručnjaka za tumačenje i primjenu relevantnog domaćeg zakonodavstva, uključujući Zakon o zabrani diskriminacije BiH te za razumijevanje međunarodnih i domaćih standarda o jednakosti i nediskriminaciji.

Misija također ulaže napore u podizanje svijesti i povećanje osjetljivosti na stereotipe putem ciljane obuke i angažmana na društvenim mrežama, često fokusirajući se na potrebe ljudi u situacijama ranjivosti. Primjer takvog napora je multimedijalni projekat [Romi na marginama](#). Slično tome, organiziranjem takmičenja u simulaciji suđenja i pružanjem podrške ljetnim školama i studentskim debatama o temama ljudskih prava, Misija ima za cilj povećati vidljivost tema protiv diskriminacije na univerzitetima u BiH.

Za više informacija
skenirajte QR kod.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini
Fra Anđela Zvizdovića 1, UNITIC Toranj A
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 952 100
Fax: +387 33 442 479
press.ba@osce.org
<https://bih.osce.org/>

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

